

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

“Ότι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ’ ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτ’ ἀπαντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινάς)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ’ εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς). “Ότι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ’ ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Ότι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).**»

Μονάδες 10

B1. Ποιους υπονοεῖ ο Αριστοτέλης ὅτι οφείλουν να ορίσουν νόμους για την παιδεία (νομοθετητέον περὶ παιδείας) και ποια πολιτική θέση διατυπώνει με την έκφραση «κοινὴν ποιητέον»;

Μονάδες 50

B2. Ποιοι προβληματισμοὶ διατυπώνονταν την εποχὴ του Αριστοτέλη για τον χαρακτήρα, το περιεχόμενο και τους στόχους της παιδείας;

Μονάδες 5

B3α. Ποια είναι τα μέσα της αγωγής που αναφέρει ο Πρωταγόρας στο μεταφρασμένο κείμενο και ποια η σημασία της παρομοίωσης που χρησιμοποιεί για το ανυπάκουο παιδί;

Μονάδες 10

B3β. Να αναζητηθούν διαφορές και ομοιότητες ως προς την περιγραφή του εκπαιδευτικού συστήματος στα δύο αποσπάσματα .

Στην πραγματικότητα, αρχίζουν από την παιδική ηλικία να διδάσκουν και να νουθετούν, συνεχίζοντας για όλη τη ζωή. Αμέσως μόλις αρχίσει να καταλαβαίνει ένα παιδί τι του λένε, και η παραμάνα του και η μητέρα του και ο παιδαγωγός του και ο ίδιος ο πατέρας του αγωνίζονται γι' αυτό το πράγμα, για το πώς δηλαδή θα βελτιωθεί το αγόρι, διδάσκοντάς το για κάθε του πράξη και για κάθε του λόγο και εξηγώντας του ότι αυτό είναι δίκαιο και το άλλο άδικο, και ότι αυτό είναι καλό και το άλλο αισχρό, και αυτό όσιο και εκείνο ανόσιο, και ότι αυτά πρέπει να τα κάνεις και αυτά να μην τα κάνεις. Κι όταν ακούει με τη θέλησή του, πάει καλά. Εάν όμως δεν υπακούει, τότε, με τις απειλές και τα χτυπήματα το «ισιώνουν», σαν δέντρο που λυγίζει και γέρνει. Κι ύστερα, όταν το στέλνουν στους δασκάλους, δίνουν εντολή να επιμεληθεί ο δάσκαλος περισσότερο την εύκοσμία των παιδιών, παρά τα γράμματα και τη μουσική. Και οι δάσκαλοι άλλωστε γι' αυτό φροντίζουν κυρίως. Και μόλις τα αγόρια μάθουν τα γράμματα και είναι σε θέση στο εξής να καταλάβουν ένα γραπτό κείμενο, όπως μέχρι τώρα καταλάβαιναν τον προφορικό λόγο, τα βάζουν, καθισμένα στα θρανία τους, να διαβάζουν δυνατά τα ποιήματα των μεγάλων ποιητών και τα αναγκάζουν να μάθουν απέξω αυτά τα έργα, στα οποία υπάρχουν πολλές συμβουλές, αλλά και αναλύσεις για τα πράγματα, και ἔπαινοι και ἐγκώμια για τους αρχαίους ἥρωες, προκειμένου το αγόρι να θελήσει να τους μιμηθεί και να έχει διάθεση να γίνει παρόμοιος. [...]

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

α. Για την αγωγή του Αλέξανδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τα ομηρικά έπη και τα έπη του Ησίοδου

β. Ο Ξενοκράτης ίδρυσε σχολή που θα διαφύλαττε και θα πρόβαλλε τις διδασκαλίες του Αριστοτέλη, τον Περίπατο.

γ. Η ηθική φιλοσοφία είναι στην πραγματικότητα μέρος της πολιτικής φιλοσοφίας.

δ. Η αρχαία ελληνική λέξη «πόλις» είχε την ίδια σημασία που έχει η δική μας λέξη «πόλη».

ε. Ως όλον η πόλις – κράτος αποτελείται από ανόμοια μεταξύ τους στοιχεία.

Μονάδες 10

B5. Να βρείτε στο παραπάνω διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

λάθρα, πεζούλι, Ελευσίνα, έτυμον, λήμμα, διένεξη, έκταση, διαίρεση, απρεπώς, παράνομος.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο κείμενο που ακολουθεί ο Ηρακλής βρίσκεται στο σταυροδρόμι της Αρετής και της Κακίας.

Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα, ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστίν; ἡ δέ, οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ μισοῦντές με ὑποκοριζόμενοι ὀνομάζουσι Κακίαν. Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπε· Καὶ ἐγὼ ἦκω πρὸς σέ, ὦ Ἡράκλειε, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ παιδείᾳ καταματοῦσα, ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἂν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν ἀγαθῶν ἐργάτην γενέσθαι καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμότεραν καὶ

ἐπ’ ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε προοιμίους ἡδονῆς, ἀλλ’ ἦπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν τὰ ὄντα διηγήσομαι μετ’ ἀληθείας.

Ξενοφώντος, Απομνημονεύματα 2.1.26–2.1.27

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ταῦτα: την κλητική ενικού αριθμού θηλυκού γένους

ἔφη: το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού προστακτικής ενεστώτα

γυνή: τη δοτική πληθυντικού αριθμού

προσελθοῦσα: το τρίτο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού ευκτικής αορίστου β’

εἰδυῖα: το πρώτο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού οριστικής παρατατικού

σὴν: τον ίδιο τύπο στο πρώτο πρόσωπο της αντωνυμίας

καλῶν: τον συγκριτικό βαθμό

γενέσθαι: το δεύτερο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού της υποτακτικής αορίστου β’

ἡδονῆς: την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

ἦπερ: τη γενική ενικού αριθμού ουδετέρου γένους

Μονάδες 10

Γ3. α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

σοι,, Εὐδαιμονίαν, εἰδυῖα, γενέσθαι, μετ’ ἀληθείας.

Μονάδες 5

Γ3.β. «προσελθοῦσα»: Να αναγνωριστεί το είδος της μετοχής (μονάδα 2) και να αναλυθεί σε δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 3).

Μονάδες 5